

 <p>Уманський національний університет садівництва</p> <p>Факультет лісового і садово-паркового господарства</p> <p>Кафедра лісового господарства</p>	<p align="center">СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ ЛІСОЕКСПЛУАТАЦІЇ»</p> <p>Рівень вищої освіти: <u>Перший рівень (бакалавр)</u></p> <p>Спеціальність: <u>205 Лісове господарство</u></p> <p>Освітня програма: <u>Лісове господарство</u></p> <p>Навчальний рік, семестр: <u>2024 н. р., семестр 8</u></p> <p>Курс (рік навчання) <u>4 (4)</u></p> <p>Форма навчання: <u>денна</u></p> <p>Кількість кредитів <u>4</u></p> <p>ЄКТС:</p> <p>Мова викладання: <u>українська</u></p> <p>Обов'язкова /вибіркова: <u>обов'язкова</u></p>
<p>Лектор курсу</p>	<p>Олександр ОСТАПЧУК</p>
<p>Профайл лектора</p>	<p>https://forestry.udau.edu.ua/ua/pro-kafedru/vikladachi-ta-spivrobotniki/ostapchuk-oleksandr-stepanovich.html</p>
<p>Контактна інформація лектора(e-mail)</p>	<p>ostapchuk1958@gmail.com</p>
<p>Сторінка курсу в MOODL</p>	<p>https://moodle.udau.edu.ua/course/view.php?id=983</p>

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

<p>Анотація курсу</p>	<p>«Основи лісоексплуатації» вивчається у вищих навчальних закладах з метою формування у студентів спеціальності 205 «Лісове господарство» знань про методи, способи, структуру і режими операційних та комплексних процесів лісозаготівельних робіт, закономірності їх функціонування в конкретних природно-виробничих умовах; сучасні та перспективні системи машин і обладнання для механізації і машинізації основних, додаткових і допоміжних операцій при заготівлі дерев чи первинному обробленні лісоматеріалів на лісових складах; формування у студентів здатності самостійно вирішувати інженерні задачі в області технології, механізації і організації лісозаготівельного виробництва. Вивчення дисципліни «Основи лісоексплуатації» базується на знаннях з лісівництва, механізації лісогосподарських робіт, лісової таксації та інших навчальних дисциплін, отриманих студентами при освоєнні навчальних програм освітнього рівня «бакалавр», а програма дисципліни «Основи лісоексплуатації» передбачає вивчення особливостей професійної діяльності майбутніх фахівців у лісогосподарській галузі.</p>
------------------------------	---

Мета курсу	Формування у студентів теоретичних знань і практичних умінь із будови та принципів роботи засобів, механізмів, машин та обладнання лісового комплексу, їх класифікації та виробничих можливостей, основ розрахунків загальноприйнятих параметрів обладнання; умов безпечної експлуатації обладнання лісозаготівельного сектору лісогосподарської
Завдання курсу	Отримання знань про технологічні і організаційні рішення, засоби праці необхідні для їх реалізації, методи і засоби управління технологічними процесами, основи технологічних процесів лісосічних і нижньо-складських робіт і принципи їх раціональної побудови, принципи кількісної оцінки процесів і методи аналізу варіантів технології і організації з врахуванням конкретних природно-виробничих умов, навиків проектування лісогосподарських заходів направлених на забезпечення раціонального, безперервного та невиснажливого користування лісом, підвищення продуктивності лісів, відтворення, охорони та їх захисту.
Компетентності	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі лісового господарства або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів лісівничої науки і характеризується комплексністю та відповідністю природних зональних умов.
Програмні результати навчання	Опрацьовувати інформаційні джерела з питань лісоексплуатації; продемонструвати знання і розуміння теоретичних та практичних основ дисципліни щодо вирішення інженерних задач під час організації лісосічних і лісо-складських робіт, а також первинної переробки деревини; оцінювати характеристики предмету праці і природно-виробничого середовища та аналізувати їх вплив на функціонування технологічних процесів та навколишнє природне середовище; обґрунтовано вибирати для конкретних природно-виробничих умов раціональні варіанти технологічних процесів і систем машин для проведення лісозаготівельних робіт; визначити техніко-економічні показники технологічних процесів лісокористування та первинної переробки деревини і проводити їх аналіз; обґрунтувати ефективні способи організації робіт.

СТРУКТУРА КУРСУ

Тема	Години (лекції/практичні)	Зміст тем курсу	Завдання	Оцінювання (балів)
Тема 1. Вступ. Предмет та зміст курсу. Лісоексплуатація як навчальна дисципліна	2/2	Мета вивчення дисципліни "Основи лісоексплуатації". Характеристика лісових: ресурсів. Лісосічний фонд. Особливості лісозаготівлі у малолісних районах. Загальні відомості про технологію лісозаготівлі. Основні фази та операції лісозаготівельного процесу. Види та способи рубок.	Опрацювання лекційного матеріалу. Виконання практичних завдань, наведених в методичних вказівках або в системі дистанційного навчання Moodle	
	2/2	Структура виробничого		4

Тема 2. Проектування лісосічних робіт		процесу. Лісосічний фонд, лісосировинна база підприємства. Категорії лісів, способи рубок та відновлення лісу. Лісокористування та його види. Організація неперервності проведення лісозаготівельного виробництва. Річна лісосіка. Розрахункова лісосіка. Нормативно-правова база лісозаготівель. Особливості лісосічних робіт. Технологічні елементи лісосік.		
Тема 3. Звалювання дерев	2/4	Способи звалювання дерев. Звалювання дерев ручними моторними інструментами. Бензиномоторні та електромоторні пилки, їх будова та особливості конструкції. Сфери використання моторних пилок. Допоміжні інструмент, які використовуються при звалюванні. Звалювання дерев машинами. Загальна будова, принцип дії, технічна характеристика, особливість конструкції технологічного обладнання. Способи та технологія звалювання дерев машинами.		4
Тема 4. Трелювання деревини	2/2	Визначення та класифікація способів трелювання деревини. Машини та обладнання для трелювання. Трелювання деревини спеціальними гусеничними та колісними тракторами. Способи трелювання тракторами в різних умовах. Трактори загального призначення з пристроями для трелювання. Схеми робіт. Галузі застосування.		4

Тема 5. Очищення дерев від гілля та сучків. Розкрязування хлестів	2/2	Способи очищення дерев від гілок. Класифікація технічних засобів для очищення. Очищення дерев від гілок з допомогою переносних моторних інструментів. Конструкція, принцип роботи, технологія виконання робіт. Характеристика, будова, принцип роботи і особливості будови технологічного обладнання. Схеми роботи гілкорізальних машин. Розкрязування хлестів	4
Тема 6. Відвантаження деревинної сировини	2/2	Відвантаження лісу. Верхні склади і відвантажувальні пункти. Механізми та обладнання на відвантажені лісопродукції. Способи відвантаження деревини. Розрахунок продуктивності машин і обладнання. Техніка безпеки на навантажені деревини	4
Тема 7. Очищення лісосік від порубаних залишків	2/	Очистка лісосік від лісосічних відходів, які утворюються в процесі звалювання дерев. Методи і механізми на очищені лісосік.	4
Тема 8. Гірські лісорозробки	2/2	Загальні поняття про гірські ліси. Системи, види та способи головного користування в гірських лісах. Технологія лісосічних робіт в горах на базі традиційної лісозаготівельної техніки. Технологія гірських лісорозробок канатними установками.	4
Модульний контроль			10
Тема 9 Лісові склади	2/2	Загальні поняття. Значення та класифікація лісових складів та їх призначення. Технологічні процеси, види робіт, що виконуються на нижніх складах. Основні показники роботи лісопромислових складів. Вимоги до площі та вибір місця під склад. Запаси деревини на нижніх складах. Способи складання, розміщення та зберігання деревини на складі. Розрахунок місткості та площі	4

		складу. Перспективи вдосконалення роботи лісопромислових складів.	
Тема 10. Розвантаження та відвантаження деревини на нижньому складі	2/2	Поняття про процес розвантаження деревини на нижньому складі. Механізми та обладнання на розвантажувальних роботах. Крани, застосовувані на лісопромислових складах. Навантажувачі-штабелери. Техніка безпеки під час проведення розвантаження, штабелювання та відвантаження деревини	4
Тема 11. Розкрязування деревинної сировини.	2/2	Способи розкрязування деревної сировини та обладнання, що використовується для розкрязування. Технологія розкрязування деревини електричними пилами та напівавтоматичними розкрязувальними установками.	4
Тема 12. Сортування і штабелювання круглих лісоматеріалів	2/	Задачі і цілі сортування лісопродукції. Механізми на сортуванні сортиментів. Естакади при сортиментних роботах. Техніка безпеки при сортуванні лісопродукції. Процес штабелювання лісопродукції. Види штабелів. Механізми на штабелюванні та лісопродукції.	4
Тема 13. Переробка круглих лісоматеріалів і відходів.	2/2	Технологічні потоки на нижніх складах. Технологічні схеми нижніх складів. Технології виготовлення круглих лісоматеріалів, балансів, рудникових стояків та дров. Схеми ділянок, машини та обладнання.	4
Тема 14. Сучасні спеціалізовані технологічні процеси	2/2	Строки, категорії і типові технологічні схеми. Основи та класифікація лісохімічної переробки деревини. Смолоскипидарне та каніфольно-екстракційне виробництво, дьогтеве виробництво, вуглевипалювання, заготівля і	2

		переробка деревної зелені.	
Всього	28/26		
Модульний контроль			10
Всього за семестр			70
Екзамен			30
Всього за курс			100

ПОЛІТИКА КУРСУ

Політика оцінювання	В основу рейтингового оцінювання знань закладена 100-бальна шкала оцінювання (максимально можлива сума балів, яку може набрати здобувач за всіма видами контролю знань з дисципліни з урахуванням поточної успішності, самостійної роботи, науково-дослідної роботи, модульного контролю, підсумкового контролю тощо). Встановлюється, що при вивченні дисципліни до моменту підсумкового контролю (іспиту) здобувач може набрати максимально 70 балів. На підсумковому контролі (іспит) студент може набрати максимально 30 балів, що в сумі і дає 100 балів.
Політика щодо академічної доброчесності	Кожний студент зобов'язаний дотримуватися принципів академічної доброчесності. Висока академічна культура та європейські стандарти якості освіти, яких дотримуються в УНУС, вимагають від дослідників відповідального ставлення до вибору інформаційних джерел. Посилання на такі ресурси, як Wikipedia, бази даних рефератів та письмових робіт (Studopedia.org та подібні) є неприпустимим. Письмові завдання з використанням часткових або повнотекстових запозичень з інших робіт без зазначення авторства – це плагіат. Використання будь-якої інформації (текст, фото, ілюстрації тощо) мають бути правильно процитовані з посиланням на автора або джерело інформації
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (за погодженням із деканом факультету)

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Методична література

Остапчук О.С. Методичні вказівки та завдання для практичних робіт з дисципліни «Основи лісоексплуатації» для студентів факультету лісового і садово-паркового господарства зі спеціальності 205 – лісове господарство (частина перша). О.С. Остапчук. Умань: УНУС. 2020. 30 с.

Остапчук О.С. Методичні вказівки та завдання для практичних робіт з дисципліни «Основи лісоексплуатації» для студентів факультету лісового і садово-паркового господарства зі спеціальності 205 – лісове господарство (частина друга). О.С. Остапчук. Умань: УНУС. 2020. 34 с.

Основна література

1. Шкіря Т.М. Технологія і машини лісосічних робіт. Львів: УЛТУ. «Тріада плюс». 2003. 352 с.

2. Правила рубок головного користування. Затверджено Постановою КМУ від 25 травня 2007р. № 761. К.. 2007. 12 с.

Додаткова література

1. Правила охорони праці для працівників лісового господарства та лісової промисловості. Затверджено постановою №119 від 13.07.2005, Харків. Форт. 2006. 213 с.

Інформаційні ресурси

1. Основи лісоексплуатації. Підручник для вузів. Режим доступу: <https://studies.com.ua/metodichki-metodicheskie../osnovi-lsoekspluatats.html>.

2. Основи лісоексплуатації. Методичні вказівки до виконання практичних робіт для студентів напряму підготовки 6.090103 «Лісове і садово-паркове господарство». Режим доступу: repository.vsau.org/card.php?lang=en&id=12169

3. Правила охорони праці для працівників лісового господарства.
Режим доступу: lesovod.com.ua/.196-pravila-okhoroni-pratsi-dlya-pratsivnikiv-lisovogo-gospodarst.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Викладач, доцент кафедри лісового господарства **О.С. Остапчук**